

נב:

עין משפט
נר מצוה

א מיי פרק ז' מהלכות
פסח"מ הלכה א'
ב ג מיי שם הלכה ח'
ד מיי שם הלכה ג'
ה מיי פרק ה' מהלכות
מעשה"ק הלכה ז'

תורה אור השלם

- הַכֹּהֵן הַמְחֻטָּא אֵתָהּ
לְגַתָּהּ בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכַל
בֵּר אֹהֶל מוֹעֵד:
וַיִּקְרָא ו, יט
וַעֲשִׂיתָ עֲלֵיהֶּם בִּדְבַר יְהוָה
מִזִּבְחַת יְהוָה אֲלֵהֶם וְדָם
יִשְׁפֹּךְ עַל מִזְבֵּחַ יְהוָה
יְהִי וְהַבֶּשֶׂר תֹּאכַל:
דְּבָרִים יב, כו
וַיִּכְלֶה מִכֹּפֶר אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֵת
ל מוֹעֵד וְאֵת הַמִּזְבֵּחַ
וַיִּרְבֵּי אֶת הַשְּׁעָרִים הָהֵם:
וַיִּקְרָא טז, כ

מוסף רש"י

[illegible]

שיטה מקובצת

[illegible]

ומשמע ליה מחטות שהשלמה חלו
 יי ד"ה משמעות דורשין. ור"ע למיל
 וכו' עשאו למטה במעשה בול

נב:

אוֹתָהּ שִׁנְתָּן דְּמָה לְמַעְלָה וְלֹא אוֹתָהּ שִׁנְתָּן דְּמָה לְמַטָּה. וְהָיָה
אִיכָּיִי הֵיכִי פְּרִיץ לְעִיל בְּרִישׁ צִית שְׁמַיָּא (דף נא.) אִימָא
וּכְפֹר אַע"פ שֶׁלֹּא נִתְּן לְמַעְלָה אֱלֹה לְמַטָּה וְיָזַל דְּהוּה דְרִישׁ אוֹתָהּ
לְדַרְשָׁא אַחֲרֵיתִי כְּדִרְשִׁי לְעִיל בְּפִקָּא (דף יב.) אוֹתָהּ לְמַעְלָה וְלֹא
אַחֲרֵת לְמַעְלָה אִי"ה הוּה מִפְּרָשׁ אוֹתָהּ
אִיכְלָנָה וְלֹא לְמַטָּה לֹא אִיכְלָנָה
וְלַעֲלֹל כִּיפֹר אֱלֹה שְׂכִיכָא כִּלָּא דְּהִסֵּיא לְ
דְּשִׁמּוּלָא (וְעַל ד' יט.) דִּינִין שְׁהֵיג דֵּס לְ
לְמוֹצָא נִתְּכַפֵּר: מִזֶּה דְּמִים הָאֻמּוּרִים
לְמַטָּה אִם נִתְּנָן לְמַעְלָה לֹא כִיפֹר.
פִּירֵשׁ בְּקוּנָט' דְּנִתְּכַתָּת הָעוֹף כְּתִיב
הֵיךְ שָׂאֵס שִׁינָה זֶה פִּסְלָהּ וְתִימָה הֵא
זֶה צִבְיָה נִמִּי כְּתִיב הֵיךְ וְיִמָּנָה כְּמוֹ
כֵּן שָׂאֵס שִׁינָה זֶה פִּסְלָה:
תֵּאמֹר בְּנִיתִינִן לְמַעְלָה שְׁסוּפִין
לְמַטָּה. תִּימָה לְמַעְלָה
הָעוֹף שְׁסוּפִין לְמַטָּה וְתִנֵּן לְקַמֵּן בְּפִ'
נִתְּכַתָּת הָעוֹף (דף יא.) שְׂפָה לְמַטָּה
כְּמַעֲשֵׂה כּוֹלֵן פִּסְלָהּ וְתִימָה
הֵיךְ גּוֹפֵה לֹא יִדְעִינָן מִנָּה לֵן:

שאינו נשאר לא ימצה תרי תנאי ואלוהים
 דר' ישמעאל⁶ אמר רמי בר חמא האי תנא סבר
 שירים מעכבי דתניא¹ הכהן המחטא אותה
 «אותה שניתן דמה למעלה ולא אותה שניתן
 דמה למטה אמרת וכי מאין באתה מכלל
 ששנאמר² ודם זבחיך ישפך על מזבח וגו'
 * למדנו הניתנין במתן ארבע שאם נתנן
 בכמתנה אחת כיפר יכול אף הניתנין למעלה
 ששנתנן למטה כיפר ודין הוא נאמרו דמים
 למעלה ונאמרו דמים למטן מה דמים
 האמורים למטן ששנתנן למעלן לא כיפר אף
 דמים האמורים למעלן³ אם נתנן⁴ למטה לא
 כיפר⁵ לא אם אמרת ב⁶ בתחתונים שניתנין
 בנתינה למעלה שאין סופן למעלן לא כיפר

שִׁישׁ^א מֶהֱן קָרַב לַמִּטָּה דְּמִים (שִׁירִיִּים)
בַּחוּץ וְאֵם נִתְּנָן בַּתְּחִלָּה בַּחוּץ לֹא כִּיפֵר לֹא
מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי מִמֶּרְקָן תֹּאמְרוּ^ב בַּעֲלִיּוֹנִים שֶׁהָיָה
מִטָּה כְּשֵׁרִים ת"ל אוֹתָהּ אוֹתָהּ שְׁנֵיתָן דְּרָמִים^ג
מֵאֵי שְׂאֵין מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי מִמֶּרְקָן לֹא אֵלֹ^ד
ו' מֶהֱ^ה שִׁירִיִּים הַפְּנִימִיִּים שְׂסוּפֵן חֻבָּה בַּחוּץ
תִּנְיִן לִמְעַלָּה שְׂאֵין סוּפֵן חֻבָּה לַמִּטָּה וְעִשְׂאֵן
ר אֵלֹא אֵין מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי מִמֶּרְקָן בְּלִבְדֵּי אֵלֹא
אֵם כִּיפֵר כֻּלָּה וְאֵם לֹא כִּיפֵר לֹא כֻּלָּה דְּכַרִּי
י מֶה לֹא נֹאמַר וְאֵם כֻּלָּה כִּיפֵר אֵם לֹא כֻּלָּה לֹא
תִּנְתּוּת לֹא עִשָּׂה וְאֵם כֻּלּוֹם^ה מֵאֵי בִּינִיּהוּ רַבִּי
מִשְׁמַעֲלֹת דּוֹרְשֵׁין וְאֵם בִּינִיּהוּ וְחַד אֹמַר
סְתִיִּים דֵּר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי הוּא דֹאמַר שִׁירִיִּים
דְּכַרִּי הָאֹמַר שִׁירִיִּים מַעֲכָבִין מִבְּאֵי פֶר אֶחָד
חֲנִין לִית לִיהָ הֵא סְבָרָא וְהָאֹמַר ר' יוֹחָנָן^ו תֵּנָא
ז מַעֲכָבִין אֵלֹא דְּכַרִּי הָאֹמַר וְלֹא לִהְיֵי
ו לִהְיֵי תֵּנָא: **מִתְנִי'** חֲטָאוֹת הַצְּבוֹר וְהִיחִיד
אִשֵּׁי חֲדָשִׁים וְשֵׁל מוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בְּצִפּוֹן
מִן מַעֲזָן אַרְבַּע מִתְנּוֹת עַל אַרְבַּע קֶרְנוֹת כִּיצַד

ואת עבודותיהן העלויות ואין טעוין שמי עבודות ע אצל צירי
מנאי קאמרי ומאי צייניה: **מעני מה לא נאמר.** מפני מה לא
נאמר שם עבודות אלא מר משמע ליה הכי ומר משמע
במהות תלויה השלמה ע ושירי לא מעבדי ור' יהודה נ
משמעין מפניה של מנתותיה מעבדות דאיכא למימר כדברת
ההכל ע כנה שבת הוא דכפר ואם לא כלל כל מה שצעני לא
צוין אמורין צענין וזה דרגי פר כהן משיח הוא דאיכא
ממנות מהבא משום דלמר כי כתיב חוקה דצרים הנעשין
ולרבי עקיבא לא מעבדי וה"ק אם כיפר מה שאמור צענין כללה
רבי יהודה למימר ע כלל כל צורכי עבודותיו ואף התמלדין לו
כיון שיהיו לו שיריים דלע"ג דלמר ע גמר מנתות מעבדי
הדס יציא פר אחר ויתחיל במוצא דרין להתחיל עבד
אחר ואלא ע אמר' אם גמר מנתות מוצא הפנימי ושפך דם יציא אחר
וישפכו שיריים וישפכו בחוץ אלמלא לרבי יהושע בן לוי איכא למאן
דלמאן דלמר שיריים מעבדין: **והא אמר רבי יוחנן.** בפרק השוחט
אמר שירי הדס שהקריבו ע בחוץ חייב ואמר רבי יוחנן עלה מגר ר
איכא דלית ליה הכי אלא מאי משני ע עלה דרבי יוחנן כי מוקמן ל
אחרים קאי ולא אהני תנאי דלעיל קאי ארבי יודה ו
צייניה ואל דקאמר רבי יהושע בן לוי לרבי
האחרים להורכב שרי הפנימיים פר העדה ושעירי עזות כובדים כד
נאמר **שחיטתן בצפון.** שהרי למדנו בצנין אצל לכל חטאות: **ארבע מ**

ורצי יהודה נמי [כו'] עד לשירים [כדלפתא]
 דאמר כי כתיב חוקה כו': תוד"ה תאמר
 חטאת צהמה וכיון דגלי גלי (סנהדר"פ):

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

וַיִּשְׁמְעוּהוּ אֵלֶּיךָ כְּלֹמֶר אֵם יִלָּא כֹל הַדָּם בְּהוֹאֵה אֵין לְרִיךְ מִיָּדֵי הָאֵל
 תִּנָּה סַבֵּר שִׁירִים מַעֲבִינִן בְּרַסְקִין: הַמַּחֲטָא אֹהֶב יֵי: הַדּוּכָה אֶת
 דְּמָה וּבִכְלָה דְּזֹאת מִתּוֹרַת הַמַּחֲטָא כְּחַיִּי. אֹהֶב מִיַּעֲוֹטָא הִיא אֵלֶּם מַחֲטָא יֵי:
 אֵלֶּם דְּמָה כִּלְכֵּתוּ שְׁכַתְּחִי לָךְ בְּהִי קַרְנוֹת דִּיִּיעִינוּ לְמַעֲלָה אֵין אֵלֶּם וְהִיא
 דְּהֹאֵץ חִטּוּיּוֹ וּבִאֲכֵלֵת אֵין לָא: הָאֵל מִאֵין בָּאֵם. לְהַכְשִׁיר שְׁמוּקָתָא לְהַבִּיֵא
 מִקְרָא לְפַסְלוּ: יִשְׁפָּךְ שְׁפִיכָה יֵי:
 אֶחָת וּבִחֲמֵר וְהַכְשֵׁר תִּאֲכֹל: נִאֲמָרוּ
 דְּמִים לְמַעַב. מִחוּט הַסִּיקְרָא בְּחַטָּאת
 הַרְשִׁין וְהִזָּה מִדָּם הַמַּחֲטָא (וַיִּקְרָא יֵי)
 וְדַעֲשִׂין לִיהִי לְקַמֵּן (דָּם: דָּם) זֶה הִיא
 הַמַּחֲטָא: וְנִאֲמָרוּ דְּמִים מַחֲטָא.

בַּחֲטָאת בְּהִמָּה: מִה דְּמִים הָאִמּוּרִים
לַמִּטָּה שֶׁנֶּתַן לַמַּעֲלָה לֹא יִפְרָה.
דְּהֵא כְּמִיד בְּהִלְחָזוּ חֲטָאת הִיא שֶׁאִם
שִׁינָה זֶה פְּסוּל דְּהֵי אִמְרִינן לִקְמֹן
(דף יט.) עֲשֵׂאָה לַמַּעֲלָה כְּמַעֲשֶׂה כּוֹלֵן
פְּסוּל: שֶׁנן סוֹפֵן לַמִּטָּה. שִׁירִים [א]
יִתְּנִין לִיסוּד: שֶׁסּוֹפֵן לַחוּץ. שְׂפִיכָה
שִׁירִיָּה: וְאִם עֲשָׂאן בְּחִיבָלָה בְּחוּץ
לֹא כִפֵּר. דְּלִיעֻבּוֹבָא כְּמִיד בְּזֵהוּ
כְּדִרְבִּנָּא [ב] [ג] מוֹעֵשֶׂה כְּאֶשֶׁר עָשָׂה: שְׂאִין
מוֹצֵה הַפְּנִימִי מִמָּרְקָן. שְׂאִין שֶׁס גָּמַר
מִתֵּן דְּמִים שְׂעוּדָא לְרִיכִין עֲבֻדָּה
אֲחֵת [ד] הֵילֶכְך חֲמִירִי וּלְקִמֵּן מִפְּשָׁא וְאִילֵּן
מֵאִי הִיא: הָאִמֵּר בְּנִיתִין לַמַּעֲלָה [ה]
בְּקִרְוֹת שְׂמִמְרָקוֹת אוֹסוֹ. שְׂהוּא גָמַר
מִתֵּן דְּמִיָּהס לַעֲבֹד דְּהֵא לְכוּלֵּי עֲלֵמָא
שִׁירִים הַחֲסִיוִּים לֹא מַעֲכִי הֵילֶכְך
לֹא חֲמִירִי וְיִכְסְרוּ לַמֶּטֶן לְהֵי
אִיעֲטִירְךָ אוֹתָה: מֵאִי שֶׁנן אֵין מוֹצֵה
הַפְּנִימִי מִמָּרְקָ אוֹסוֹ [ו] [ז] [ח].

[illegible]

עלה

למעלה (ש"פ): [זן] צ"ל ההיא (ש"פ), ואפשר להגיד ולא סבירא כאן ההיא ושמאל (בה"ז וע"ש), ועי'
 (לה) דם לאורי מובה נתכפרו בעלים (ע"פ כ"א וב'): ש"ל: בחטאת בהמה נמי כתיב בשעיר נשיא היא
 מעולה העוף שסופה כו' לצי"ל (ש"פ):

מסורת הש"ס

(א) ת"כ צו פרש' ד ה"ג,
(ב) לעיל לו: מנחות מד;
(ג) ירוש' יומא פ"ה ה"ד,
(ד) יומא ס: ונעיל מ. ת"כ אחרי
פרש' ד ה"א, ירוש' שם,
(ה) לעיל לח. לט. סנהדרין כ;
(ו) יומא ס: ר"ה כ: מ"ק ד;
ביבמות צד: נזיר מג. ב"מ כז.
סנהדרין עה. שבועות יט,
(ז) מנחות טו: י"א. יומא
ס: לעיל מב: קמחן ק"א. מנחות
טז: (ח) לעיל לט. י" יומא ס.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה משמעות דורשין וכו' פר ויה"כ לשיריים הס"ד ואח"כ מ"ה שריים מעכבי וכו' ומכל המתנות כו' ולר' יהודה האומר לאיצטרך למילף וכו' לפני ולפנים דכתיב ואפי' במתן יסוד משמע: (3) ד"ה לדברי האומר וכו' ומתחיל במזבח כדי שיהי לו שריים:

גליון הש"ס

[גמ'] אמר רמי בר חמא האי
תנא סבר שירים מעבבי. עי'
לעיל דף מז ע"ב בתוס' ד"ה הא
כמ"ד וכו']:

שינויי נוסחאות

[illegible]

ג. [37"ו שיצא במקום שייכא]:
מא כל"ל (ש"ח: ט) תימה ולילף

עין משפט נר מצוה

נג:

וסימנרנך משכיניהו גברי לאַגברא. פירש צקונטרס תלמידי רבי ישמעאל שהם מרזבים משכו את רבי שמעון לומר כדברי רבם ותימה לרקמן פרק צמרא (דף קט:). אמרינן וסימנך משכיניהו גברא לגברי דר' שמעון דאמר זו וזו ירושלים משכיניהו

(ט) לרבי ישמעאל והשתא מה סימנך

הוא זה כיון דפעמים אפרכא איפכא וגרסה דגריסין צספרים ישנים וזה וס' יסוד דרומי וסימנך משכיניהו גברי לגברא רבי שמעון בן יוחי קרי גברי לפי שזוכר שמו ושם אציו ור' ישמעאל שהוא יחידי קרי גברא וגריסין נמי פרק צמרא (שס) וסימנך משכיניהו גברי לגברא וכן צערוך צערך משך: **העולה קדשי קדשים בוי'**. מימה דלא תני שפיכות שיריים

צעולה והלא כל הדמים טעונין יסוד כדדרשין ^[א] העולה למזבחה של עולה לפירוש הקונטרס וצריש צית שמאי (לפי דף לז). אמרינן מנין לכל הדמים שטעונין מתן דמים ליסוד ועוד צנמסכת ממיד (דף ל:). תנן שירי הדם היה שופך על יסוד דרומי ומיךר ה"ר משה מפונטווי"א משום דעולה צוריקת כלי וימינין דלית צה שירים צנטאט ^[א] דצאצצז על אפשר בלא שיריים ולא היצרא דכולה שמעתא מוכחת דמאזח צמתן שיריים ^[א]

וה"ר יעקב מאורלייני"ש פירש דכיון דשמע"י ^[א] תנא דפנימיים ציסוד מערב ^[א] וגם התמיל צחילונים למימני יסוד דרומי הוא הדין צכולו ווע"ג דקחשיב צכל פנימיים היינו משום דהתמיל צפנימיים וצרך למימני צחילונים ואין רואה להפסיק: **קדשי קדשים**. פי' צקונטרס ליפסל ציוצא וצטצול יוס ^[א] ומועלין צה ולא היה לו לפרש לענין

טבול יוס ומחוסר כפורים שזה הדין נוהג צכל קדשים אפילו קלים **אצל יוצא** ומועילה ניחא דקדשים קלים לא (מבטלי) מפסלי ציוצא ואין צהן מעילה ^[א]: **משום דלא** בתיב בה קדשי קדשים. מימה ומתאי ^[א] טעמא הוה ליה למימר גבי וצמי שלמי צצור דהא לא כחצ צהו קדשי וילפינן להו לקמן (דף נה). מדליקשק לעולה מה עולה קדשי קדשים: **גאמבר באן** סביב בוי'. הא דליצטרך לעיל לאקושי חטאת לעולה לענין צפון משום דמהך גזירה שזה דסציב ליכא למיךר דלא שייכא אלא לענין מתנות דהא חטאת שנכנס דמה לפנים פסולה ודמה טעון כיצוס מה שאין כן צעולה: **מה אצחץ פיסוק מתנות בוי'**. מימה כי היכי דדרשין צפרק קמא (לפי ד' י:). אותה דמה למעלה ולא אחרת דמה למעלה הכא נמי נימא אותה צפיסוק מתנות ולא אחרת צפיסוק מתנות:

צריכה נגד היסוד שיהא יסוד המוצח ^[א] תחת מקום מתנה ומקל וחומר איימינה לעיל צפירקין (דף נה:). לא היה לה יסוד: **עורף**. צנימין דכתיב ציה זאצ יערך (צראשית היכי דמי. הילכך צקרב מורחית צפונית היה מתחיל: **מאי עעס**. לא היה לה יסוד: **עורף**. צנימין דכתיב ציה זאצ יערך (צראשית מע) שנתצבא יעקב עליו צצקר יאכל עד (שס) צאחסממיה תיציני ^[א] מדצחא ואותה הקרבן לא היטה צחלקו דמפרש ואולי: **דאמר רב שמואל בר רב יוחנן מוצח היה אוכל** ^[א] צחלקו של ייודה אמה. אמה צמוחוהו אמה צדרומו על כל האורך צעוצי אמה אלא שלא היטה אמה צצמוחה על פני כל המורה שצשמגיע לקרן מורחית צפונית היטה כלה צצמווך לקרבן אמה וכן אכילה האמה הדרומית לא היטה והלכת על פני כל הדרוס שצשמגיע לקרבן דרומית מערבית כלה צצמווך לקרבן אמה צקנות כזה: פני כל הצפון ועל פני כל המערב אוכל צמורה אמה אחת וצדרוס אמה אחת נמצא יסוד ל' קרנות כזה: **רצועה היסה יוצאה מחלקו של ייודה**. לדרומו של מוצח שחלקו של ייודה היטה צמורה צמורה אמה (יומא דף יג:). מה היה צחלקו של ייודה הר הצית (צצניקסו) והלשכות צצו והעזרות עזרת נשים כולה (ועזרת) ^[ב] ושנים ועשרים אמה של מקוס דריסת רגלי הכהנים ^[ב] ומקוס דריסת רגלי ישראל מיקרו עזרות נמצא חלקו של ייודה צמורה המוצח וצאלו [לדרוס] ^[א] והמוצח אוכל צחלקו אמה צמורה ^[א] מלצד אמה של קרב מורחית צפונית היטה כולה חלקו של ייודה שהיטה אותה אמה צררוחו מן הקרבן אמה והרצועה היטה יוצאה צדרוס למוצח ונכנסת צחלקו של צנימין שממקוס הדריסה ולמעלה ^[ב] היה חלקו של צנימין אלא שרצועה זו היטה לייודה צה צחלקו של צנימין צדרומו של מוצח מוצח אוכל צה אמה והיא אמה שזה ^[א] כניסת היסוד ראי' להיות צה דאמר מר (מדות פרק ג מ"א). עלה אמה וכנס אמה שזה כל אורך כותל מורחי צעוצי אמה היה אוכל חלקו של ייודה וכן כותל דרומי לצד אמה סמוך לקרבן דרומית מערבית ^[א]:

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

תנא דצי רבי ישמעאל ^[א]. היו שונין צרבי שמעון בן יוחי זה וזה יסוד מערבי. תלמידי רבי ישמעאל היו שונין משנה שנשנית צצית מדרשו של רבי שמעון דזה וזה יסוד מערבי צרבי ישמעאל: **וסימניך**. שלא תחליף הגירסא לומר זה וזה דרומי: **משכוס גברי לגברא**. תלמידי ר' ישמעאל שהן מרזובין משכו את ר"ש

לומר כדברי רבן: **בתצני' העולה קדשי קדשים**. היא ליפסל ציוצא וצטצול יוס וצמחוסר כפורים ומועלין צה: **שפי מטסוס**. צקרב מורחית צפונית וצקרב מערבית דרומית שצנגדה צאלכסון והכי תנן צמסכת ממיד (דף ל:). צא לו לקרבן מורחית צפונית נותן מורחית צפונית מערבית דרומית נותן מערבית דרומית וטעמא משום דקרבן מורחית דרומית לא היה לה יסוד דאמרינן צצשמעין ועולה טעונה ^[א] תורת מתן דמה נגד היסוד וצקרינין לעיל (דף נה:). מק"ו משיירי חטאת הילכך צעי [הנך] תרתי דאמרן ^[א]: **שפי מטסוס שהן ד'**. צעינן כדי שיהא מתן הדס צדי רוחות המוצח והא לא משכחת לה אלא צצמי קרנות העומדות [וזן] צאלכסונה של זו דאי צצמים צצרוח אחת לא היו דין אלא צג' רוחות של מוצח ולא קרנס ציה סציב: **שהן ארבע**. צגמ' מפרש היכי עציב: **גב' מאי טעמא פני צה קדשי קדשים**. מאי דלא תני גבי חטאות ואשמות דהוו נמי קדשי קדשים: ומשני **משום דלא פציב צה**. איצטרך לאצמועינן דאפ"ה קדשי קדשים היא דהא כולה לגבוה ואין לך קדשי קדשים חוץ וצקרינייה קלים גופייהו מאי דאזי מצינייה לגבוה קדשי קדשים הוא דמתנן לקמן צפ' המדיר (דף פט:). מעשר קודס לעופות מפני שהוא מין וצח וש

צו קדשי קדשים דמו ואימרויו: **היכי עציב**. דנעשים השמים שהן ^[א] ארבע: **נוטן וחוזר ונוטן**. וזרק מן הכלי ולמוצח צרוח זו של קרבן וכן צרוח השניה של קרבן וכן לקרבן שצנגדה צאלכסון ונמצא מן הדס לדי רוחות של מוצח מתנה לכל רוח: **צמיין גמרי**. וזרק נגד ^[א] האות מן הכלי והדס מתפצט לשמי רוחות ופניה והכי הוא כמיין גאס אפי' יונית עשויה ככף פשוטה ^[ב]: **וורקו אס הדס על המוצח סציב**. צעולה כתיב וכן כתיב צשלמים ^[א] ואשם ^[א]: **ס"ל וורקו**. ואין וצריקה אלא מרחוק וצבוט ^[א] אי אפשר להקיף אלא צאצצצ וצנגיניה: **ודמה ^[א] טעון כוי'**. כמיין גמא וצצמי קרנות שצאלכסון דאיכא סציב לארבע רוחות המוצח וצצריקה: **ונאמר להלן סציב**. צצטאות ^[א] המלוואין צצו אהן: **מה להלן פיסוק ד' מטסוס**. ד' נפסקות זו מוז דהא על ארבע קרנות נותן: **אף קלא**. אפ"פ ^[א] צצשמי קרנות פיסוק צעיין והיינו כדרכ ^[א] נותן וחוזר ונותן: **עולה טעונה יסוד**. מחילת מתנותיה לקמיה נגד היסוד ומומר איימינה לעיל צפירקין (דף נה:). לא היה לה יסוד. לקמיה מפרש היכי דמי. הילכך צקרב מורחית צפונית היה מתחיל: **מאי עעס**. לא היה לה יסוד: **עורף**. צנימין דכתיב ציה זאצ יערך (צראשית מע) שנתצבא יעקב עליו צצקר יאכל עד (שס) צאחסממיה תיציני ^[א] מדצחא ואותה הקרבן לא היטה צחלקו דמפרש ואולי: **דאמר רב שמואל בר רב יוחנן מוצח היה אוכל** ^[א] צחלקו של ייודה אמה. אמה צמוחוהו אמה צדרומו על כל האורך צעוצי אמה אלא שלא היטה אמה צצמוחה על פני כל המורה שצשמגיע לקרבן מורחית צפונית היטה כלה צצמווך לקרבן אמה וכן אכילה האמה הדרומית לא היטה והלכת על פני כל הדרוס שצשמגיע לקרבן דרומית מערבית כלה צצמווך לקרבן אמה צקנות כזה: פני כל הצפון ועל פני כל המערב אוכל צמורה אמה אחת וצדרוס אמה אחת נמצא יסוד ל' קרנות כזה: **רצועה היסה יוצאה מחלקו של ייודה**. לדרומו של מוצח שחלקו של ייודה היטה צמורה צמורה אמה (יומא דף יג:). מה היה צחלקו של ייודה הר הצית (צצניקסו) והלשכות צצו והעזרות עזרת נשים כולה (ועזרת) ^[ב] ושנים ועשרים אמה של מקוס דריסת רגלי הכהנים ^[ב] ומקוס דריסת רגלי ישראל מיקרו עזרות נמצא חלקו של ייודה צמורה המוצח וצאלו [לדרוס] ^[א] והמוצח אוכל צחלקו אמה צמורה ^[א] מלצד אמה של קרב מורחית צפונית היטה כולה חלקו של ייודה שהיטה אותה אמה צררוחו מן הקרבן אמה והרצועה היטה יוצאה צדרוס למוצח ונכנסת צחלקו של צנימין שממקוס הדריסה ולמעלה ^[ב] היה חלקו של צנימין אלא שרצועה זו היטה לייודה צה צחלקו של צנימין צדרומו של מוצח מוצח אוכל צה אמה והיא אמה שזה ^[א] כניסת היסוד ראי' להיות צה דאמר מר (מדות פרק ג מ"א). עלה אמה וכנס אמה שזה כל אורך כותל מורחי צעוצי אמה היה אוכל חלקו של ייודה וכן כותל דרומי לצד אמה סמוך לקרבן דרומית מערבית ^[א]:

ויינין מרקאמר מזה מוצח אוכל ייודה חלקו של ייודה יוחר ויוחר אמא. ועוד דכיון דחלקיו של ייודה צמורה כדנתיא לעיל מה היה בחלקו חר היית והלישכות ובי' למא יהיה יסוד בכל הרוח וזולת סמוך ל' ונחשו. וכן תיקשי מצד דרום. ועוד מאי פריך התם תא שמע נמצא פורח אמא על יסוד וכו', כיון דלדבריהם היסוד היה גם על פני דרום וזולת סמוך לקרבן יע"ש. אלא לקדשה לא יאדאמי לא קאמר בהדיא מפתני' דמדות דקתני אוכל צמורה אמה אחת וכו' ותו לא. ועי' דברי הגאונים ז"ל צ"ע. ועי' בס' צורת הבית סי' ל"ז ובס' חנוכת הבית סי' ל"ב שכתבו דהמצצירוס המוצח בפיורוש הרמב"ם דלא הניחו פני כי אם הקרבן דרומית מורחית שגגה היא היוצאת מלפני המדרגים יע"ש. אמא הוא כי מדברי הרמב"ם בפיורוש דמדות ובחי' פי"ב מהלכות בית הבחירה משמע שסבור כפרש"י ז"ל אבל איך שיהיה טעות צמור אינו דהרי הגאונים סבורים כן ועיין בס' שלטי הגבורים סוף סי' כ"ז וק"ל (שם יתכן שס:).

(א) [לקמן קט: יומא נט:]. (ב) ת"כ וציקרא נדבה פרש"י ד הי"ט, א [לעיל י: לקמן לד:]. (ד) נע"י מוס' יומא יב. ד"ה ירושלים ומוס' מגילה כ. ד"ה וולעטין ע"י ירוש' עולה פי"א ה"ב, ס) יומא יב. מגילה ס. לקמן קות: [לדריש פליה ה"ג וע"ש בפי' בנין ירושע הטעם על לפיכך ובליקוט שמעוני הברכה תתקנ"ז דף שא ע"ד] ספרי ברכה שגב, ירוש' מגילה פי"א ה"ב, ו) ציקרא גב, ו) שם ז: ב:.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כיון גמא וכו' פשוטא הפי' ואח"כ מ"ה סביב חוקי: (ב) תוס' ד"ה וסימנך וכו' משכינהו לתלמידי ר' ישמעאל:

שינויי נוסחאות

(א) צ"ל ברבי (שמיכי והגרייב). גיא' ברבי רשבשי (ג"ש וביה) בינואט (ט א:). [ב] מיכת אומרים נמקן (ש"ס) וביה ברש"י ובינואט (ש"ס): [ג] צ"ל חני בה (ש"ס): [ד] צ"ל קדש (שמיכי): [ה] כחנאי וציקרא את הדס וגו' יסוד (ש"ס) וצרייט: [ו] כ"מ צשמי, ולפי"ו א"ל למ"ש הכ"ס צאות א: [ז] התא כיצד דמה טעון שחי (ולתא מניות כמיין גמא) (בתחי' וש"ס). גיא' הא כיצד נותן שחי (כ"י צ וצרייט): [ז] דרמה טעון. צמ"כ לתא מניות אלו (הגרייב), אכל ע"י צאת שלפניו, וכן רש"י גרים לה צהדאי. ע"י אומ"ח: [ח] צקתם כמ"י איצבע עלי וא"ו, וכן צקמון. וכו"ם צשמי וצרייט: [ט] ביומא יב ע"א איתא דהניא והיא וצרייט, ועי' מוס' לעיל נא ע"צ (הגרייב): [י] צפ"ס טנף ובה מוצח בניו (ש"ס, וביה ביומא): [יא] וישמעאל ברבי ר' שמעון כוי' לל"א ומניות היה שונין נמקן (ש"ס) ובהח"י: [יב] צ"ל טעונה תחילת מתן (ש"ס): [יג] דאמרן דרשתי מתנות כוי' לל"א והד"א (שמיכי): [יד] מיכת שהן נמקן (ש"ס): [טו] צ"ל כנגד (ש"ס): [טז] וכוהוט (שמיכי דרום): [יז] דמה (שמיכי), ורואה אלה ו' וזולת ו': [יח] צ"ל בחטאת (ש"ס): [יט] צ"ל אצ"ע' שהוא בשחי' (הגרייב): [כ] כדריב דאמר (ש"ס): צ"ל למוצח (בתחי' וש"ס): [כב] צ"ל יתבני (ש"ס). כצ"י יתבני מקדשא: [כג] אוכל כלומר היה תופס בחלקו (בתחי' וש"ס): [כד] ועזרת ישראל שנים ועשרים אמה מקום דריסת (ע"פ בתחי' וש"ס): [כה] הכהנים וישראל מיקרו עזרות לל"א (ק"ו): [כו] מיכת לדרום לתא ככהני' וצרייט, ונוספס צדפסד"מ, [ונצלה דאלינו מוכתה, דאמתי לא איירי רש"י צ"לעטא, אלא פירוש וצצדו היינו לא רק מול המוצח ממש אלא גם לעדו והכל למנוחין:] [כז] במורה אלא שלצד קרבן מורחית צפונית היה כלה חלקו של ייודה אותה אמה ברחוק לל"א (ש"ס): [כח] צ"ל ולמערב (ש"ס): [כט] צ"ל שיהיה (ש"ס): [ל] צ"למ נטף ולבד אמא סמוך לקרבן מורחית צפונית. ופע"י צתה"ש: [לא] צ"ל כדררשין לעיל מן יסוד ולמוצח (ש"ס) וצ"ק: [לב] צ"ל אבל בחטאת (ש"ס וצ"ק): [לג] גיא' נטף אפי' בעולה וצריך ליוהר בוריקה שישאר מן הרם (שמיכי וביש): [לד] גיא' דאשמעין (ש"ס): [לה] מערבי והציונים דרומי לא חש תו למתני דכל כי ורובלא ליחשוב לכל ההציונים כיון דאשמעין לאפרקי ממ"ד כולוהו מערבי או כולוהו ביסוד דרומי ואע"ג דקחשיב כוי' לל"א (ג"ש), וכן בש"ס בשניי' קט: [לו] יום וצמוסר כפורים (ש"ס): [לז] צ"ש"מ נטף וקדשי לחן צ"ל דנתיא (ש"ס):

ל' א מיי פ"ה מהל' מעה"ק הלכה ו':

לך ב מיי פ"ז ע"ז הלכה א: ק"ה ג מיי פ"ה ע"ז הלכה ו': לו ד מיי פ"ב מהלכות צית הצמירה הלכה י':

תורה אור השלם

1. ושחט את בן הבקר לפני ידוה והקריבו בני אהרן הכהנים על ה'תם וצקק את תדם על המזבח סביב אשר פתח אהל מועד:

וקרא א. ה

2. ושחט וצקק משה את הדם וחתן על קרנות המזבח סביב באצבעו וצחוטא את המזבח ואת הדם צקק אל יסוד המזבח וצקשהו לצפ"ר עליה:

וקרא א. ט, ו

מוסף רש"י

נאמר כאן סביב. צעולה ואשם: מה להלן פיסוק ארבע מתנות. דהא ד' קרנות כמיין טס ואי אפשר למיין קרנות צצית לחת: אף כאן פיסוק וארבע מתנות. דלותה מתנה דניטן לקבן שזאת צשמים ציךר לנסוק לנסוק על קרבן ולמנוסה על קרבן (עשרי): ודהי' בנימין הצדיק. וט"ה צרות הקדש שכן עמדי להיות ומלעטר עליה (מגילה כב): מצטער עליה. מתאמן עליה. (לקמן קט: ח:).

ליקוטים

שיירי קדשי קדשים וכו'. כתב הרמב"ם ז"ל בפיורוש למסכת תמיד ברי"ם לא היו כותפין דחיל שיירי הדם היה שופך על יסוד דרומית. יש מקושן בפרק איהו מקום גמא לא קתני בעולה דשיירי הדם היה שופך על יסוד דרומי כותפני בחטאות הצבור והחיר ובשעירי הנשרפים עולה הכין היה שופך שיירי הדם וכאשמוטעין בעולת התמיד ברי"ם לא היו כותפין שיירי הדם היה שופך על יסוד דרומית. דלא מסביר חלקין בין קולת התמיד לשאר עולות. ויש לתרין ששלמלא פריש ושעירים משונים בשפיכתם בחטאות הצבור והחיר לא היה צריך לפרש בחטאות הצבור והחיר הכין דשיירי הדם היה שופך שיירי הדם משום דהוא אמרינן כיון דנחא חזירא הוא הדין כלכולו. אלא שכל הקדשים טעונין שפיכה בשירי דמיון וכן כמכור ופעור ופסח שהיה שופך שפיכה אחת, אבל בשביל שפרים ושעירים הנשרפים שיירי דמיהם נפסקין על יסוד מערבי הוצרך לפרש בחטאות הצבור והחיר דשיירי הדם היה שופך על יסוד דרומי ותנא חטאות הצבור והחיר הוא הדין כלכולו. אלא שכל הקדשות על אי דאמאי קתני ככולוהו מעולה וזוהי דופן טעון שחי מתנות. דה"ג הוי"ל לכולו. אלא בעולה והוא הדין כלכולו. אלא י"ל דהיינו טעמא דלא קנטי שיירי הדם וכו' אלא בבי פריש ושעירים הנשרפים וחטאות משום דכתיב כזה קרא שטעונין שפיכת שירים ליסוד ואחריני דמריבויא קתני איכא למימר דלא קתני. קתני מורי ה"ר אפרים היה אומר דרואי דעולה וכל הקדשים חוץ מפרים וחטאות ושעירים הנשרפים אין נשפכין ליסוד השירים שלהם מולא קתני להו בסדר המשנה הכא בפי' איהו מקומן. עכ"ל בתוספת קצת ביאור לשונו ז"ל, והאריך ליישב הסוגיות אשר יקשה מהם לרוב דו"ל (מלאכת שמה): **קרבן מורחית** דרובית לא היה לה יסוד. פירש"י

ז"ל כי כל רוח מורחית היה בלא יסוד חוץ מאמה אחת סמוך לקרבן צפוני. ואחריה מן הגאונים ז"ל פירשו כי לכל היה יסוד חוץ מקרבן מורחית דרומית ממש אמה מכאן ואמה מכאן. ודברי רש"י ז"ל עיקר וכן מוכח בבוהים (רמב"ם יומא טו:). ויינין מרקאמר מזה מוצח אוכל ייודה חלקו של ייודה יוחר ויוחר אמא. אוכל יסוד המוצח בחלקו של ייודה יוחר ויוחר אמא. ועוד דכיון דחלקיו של ייודה צמורה כדנתיא לעיל מה היה בחלקו חר הבית והלישכות וכו' למא יהיה יסוד בכל הרוח וזולת סמוך ל' ונחשו. וכן תיקשי מצד דרום. ועוד מאי פריך התם תא שמע נמצא פורח אמא על יסוד וכו', כיון דלדבריהם היסוד היה גם על פני דרום וזולת סמוך לקרבן יע"ש. אלא לקדשה לא יאדאמי לא קאמר בהדיא מפתני' דמדות דקתני אוכל צמורה אמה אחת וכו' ותו לא. ועי' דברי הגאונים ז"ל צ"ע. ועי' בס' צורת הבית סי' ל"ז ובס' חנוכת הבית סי' ל"ב שכתבו דהמצצירוס המוצח בפיורוש הרמב"ם דלא הניחו פני כי אם הקרבן דרומית מורחית שגגה היא היוצאת מלפני המדרגים יע"ש. אמא הוא כי מדברי הרמב"ם בפיורוש דמדות ובחי' פי"ב מהלכות בית הבחירה משמע שסבור כפרש"י ז"ל אבל איך שיהיה טעות צמור אינו דהרי הגאונים סבורים כן ועיין בס' שלטי הגבורים סוף סי' כ"ז וק"ל (שם יתכן שס:).

שיטה מקובצת
משום דלא בתיב בה קדשי קדשים: מימה א"כ למה לא תני כמו כן אצל שני צמור, ולקמן ילפינן להו מהקושא דעלה, וי"ל כיון דתני צעולה לא צרך למימני צוצמי שלמי צצור דהא מהקושא דעולה ילפינן. אצל בני עולה דלא כתיב בה רק דיענינן מנסבא דכפיה לפי שטלה כלה, הילכך צרך למימני נה קדשי קדשים: רש"י ד"ה העולה וכו' ופועלין בה. גלויין פי' בין לפני וצקרב בין לאחר וצקרב, ונקדשש קלים לעיל אמה אלא צאצמורין לפני וצקרב. ופי"ב: תוד"ה העולה וכו' ודחי' יעקב סאורלייניש בוי'. לשון מהרי"ם, ומיךר היר"ר מאורלייניש"ש דלא משע התנא לאצמועינן שירים (צצנילו) [וצצולין] דשמו כי רובלא לזל ולחשו. ומני ליה פנימיות וחלוציות לאצוקי ממיד זו וזו יסוד דרומי או זו וזו יסוד מערבי. והא דתני צכל ספסימיה, י' לפי שצולה לצטומו צחלוציות ולא רלה להפסיק, וצמ' דמתיא ליסוד דרומי צחלוציות חר וימצנא לא תם לצטומו עיר.

והרי"ם מיךר תנא שייך וצמחד תנא מה ששירי הכא, שכן עיין מקוס וציקא שלא פירש כלן וצמחד מפרש דשייך קבן מורחית צפונית ומערבית דרומית: ס"א ומיךר היר"ר מאורלייניש"ש דלא רלה לצעות צכל קרבן. וביח' א"כ למה פירש אמתן צחטאת, י"ל דאצוקין לפרש פנימיות וחלוציות, אלא לא צלח דגלי צאחד מתן גלן צכל מקוס: ד"ה מה לחלן בוי' תיבה וכו'. גלויין, ונראה דאחתי גו"ש ומפקא ליה ממשעו ומעיקתיו ליה למישעו דאין אחרת למעלה (הר"ם):

מסורת הש"ס

א) [סוטה לז,ג] ז' לקמן סד:
ג) מדות פ"ג מ"א, ד) שם
ה) נמנחת לז:
ו) לקמן סב:
ז) חגיגה יב, ו) ש"ך למתני' לקמן דף סד:
ועיי' בשנינו גוסי' אהר א' ראות י'.

הנהגות הב"ח

א) גב' נמנח פורח על אמה יסוד ועל אמה סובב:
ב) שם מביא מלנן.
ג) עיי' בקוטה דף מה ע"א:
ד) (א) רש"י ד"ה וחסר ומציא כ"י' ומושיבו וכו' יסוד הקי"ד ומבינת בזלט אמה וס סובב נמחק:

שינויי נוסחאות

א) כש"מ ובי"ש טקס נטל את הראש והקריף בית מוליקתו למבחה. ובסתרי' ל"מ נוס' זה, ואפשר שהקוספוסו עפי"י רש"י:
ב) מדבחה מקום קרנות (שסב"י: כי"ח וק' ור"ב), [נד' וילנא חזקא כש"מ מקדש דמים. (הוא עשית כי איתו בשמשי'):
ג) כסתרי' וד"ו ובעד, ולפנינו ע"פ כה"ן עיי"ש:
ד) מינת מקום נמחק (ש"ס וכתותי'):
ה) י"א שוהא לי' אמת וב' טפחים וגבוחו ה':
ו) וזהו סובב, וחזור וגבוחי' מלבן של כ"ח אמות וד' טפחים על כ"ח אמות וד' טפחים (כתותו ג' כ"י גע"נ):
ז) קטנות וסיד דופת דרומית (כתה"י:
ח) מינות ובי היטא לתת מורה מש"כ כזה:
ט) כ"י ודודו סובב (כתה"י ובי"ש):
י) כסתרי' טקס וגבוח אמה:
יא) קטנות וסיד דופת דרומית (כתה"י:
יב) מינות ובי היטא לתת מורה מש"כ ודע"י, וכ"מ מנשי' (בע"כ, צ), ובי"ק מניה כלפנינו:
יג) מרמה כ"י מקדש מחובר לכל' (ש"ס), ועי' אה"ת, ועי' מסה"ש:
יא) נוסף הוא על (כתה"י:
יב) אמר (ש"ס):
יג) ז"ל המזבח (כתה"י וד"י):
יד) כלן טקס דיבור מקום המקדש לדמים. פי' היסוד היה בכל המזבח אך הדמים איך ניתנו רק בחלקו של בנימין.
הק"ד (ש"ס ובי"ש):
טז) דהתם (נשי''):
טז) ז"ל רבינו (ש"ס):
יז) ל"ב וגבי משרב ל"ב אבל (כתה"י וש"ס):
יח) ז"ל לקמן (ש"ס):
יט) ז"ל וספדו הוא (ש"ס):
כ) ז"ל יסוד (ש"ס):
כא) ז"ל וקשיא לרב דאמר בבבין כלומר שברוח דרומית וברוח מזרח לא היה שם יסוד בני והבא משמע שיהיה שם יסוד בניו. והק"ד ומס"ד חזקא (ש"ס ובי"ש):
כב) ז"ל והא כבש (ש"ס):
כג) ז"ל הפניה שכנגד הבליטה (ש"ס):
כד) מינת בה נמחק (ש"ס וכתה"י):
כה) ז"ל וממלאו (ש"ס):
כו) ז"ל אבר ניתוח (ש"ס):
כז) ז"ל האבנים (ש"ס):
כח) נמצאת כניסותו אמה והיסוד ברזל אמה זו סב"ב.
הק"ד ומס"ד וחזור ומביא כ"י (כ"י, וכע"ז בכ"י וש"ס):
כט) ובי"ש כתי"מ וק' ור' ז':
ל) הדם ליסוד מרזא קתני כ"י לכל' (שסב"י, כ"א הדם קרי ליה יסוד (צ"ס):
לא) דלא הוא ארבע קרנות כחטאת מושהו דטעונה יסוד הוא חשבינן ליה יסוד לענין דמים (בי"ש וש"ס) ועי' ח"י:
לב) העוף ועולה העוף איך דמו בכלי ועוד דלא היה בו שירים כיוון דבעי מוציו ועוד דבמתני' (ש"ס):
לג) ס"א היינו דוקא בבמה דתביב בקרא (ש"ס):
לד) ז"ל דכיון (בי"ש):
לה) י"א אם כן חזר הוא לענין קדושת מזבח ומשני וכו' (ש"ס).
לפינו ע"פ ביה"ח:
לו) דמתניתא לרב דתמיא לז"ל (גמ'יו):
לז) ז"ל לחות כמו דמים כ"י (ש"ס):

חופף, כמו נוזר חופף ומפספס (שבת דף נ:). דפרוטי"ר דגרנטו"ר זלע"י כאלדס המחשב ודואג: **ומבדיל**. צמתי סימנין ולא כחטאת שהיא צסימן אחד ולקמן יליף לה צפרק קדשי קדשים (דף סה:). **וממלה מדמה** י.^(א) (ומקיף מחבר כמו אין מקיפין שתי צביות (בי"ה דף נ:)). דוחק צית מליקחו לקיר והוא מתמלה ע"י דוחקו צקיר. ולקמן [סד:] אמרינן שעל קרן מזרחית דרומית היא נעשית ואי אין לה יסוד נמנא כשהוא מולקס באויר היא נמלקת והדס נופל לארך לאיצוד וא"ת נופל יא^(א) על הסובב שהרי למעלה היא נעשית הא קתמי התס עשאה למטה מרגליו אפי' אמה אחת כשרה ללא קפיד אלא אלמעלה מן החוט: **באוירא בעלמא קעציד**. צתמיה: **אימר כך וכו'**. ואיכא למימר למעלה מג' דלאו קרקע הוא עשוי כמין בליטה קטנה כנגד אותה הקרן לקבל צה דס עולת העוף שלא יפול לארך וקיר מזבח מיקרי אצל יסוד לא מיקרי להכשיר הקרן לממן דמים להריקין לינתן כנגד היסוד שאין יסוד אלא המיוסד באלך: **רב אמר צצנין**. צקרן דרומית מערבית צנו היסוד אמה באלוך הדרוס וחדלו להס כל הדרוס וכל המזרח עד אמה סמוך לקרן צפונית מזרחית כדאמרן (לקמן) אורכ צמורח אמה וצדרוס אמה: **לוי אומר** יב^(א) **צדמים**. יסוד היה על פני כל המזרח יג^(א) אצל לא נותנין דמים בחלקו של יהודה: **יסצני מדבחה**. צניינא גופיה משמע: יד^(א) **אורכ** מוספ: **צמורה אמה אחס**. ובצמקוט צפונית מזרחית משוך לצד מזרח אמה ולא יומר כמו שצ"ייתי למעלה קשיא ללוי דהא יז^(א) צניינא משמע: על שגשים ושסים. קשיא לרב דמשמע ריבוע היה: **מן הדל**. לאו בצרבעת רצעין יז^(א) מחשיב אלא מצד צפון היה ל"ב על י"א אצל מזרח ודרוס לא היה אלא חסרה וכל אמה לדרוס ואמה למזרח: **נמנא פורח על אמה יסוד ועל אמה סובב**. ולקמן יח^(א) הוא צפרק קדשי

קדשים (דף סב:). דרמינן ממתיתין אהדדי דתנן חדא כבש היה לדרומו של מזבח אורכ ל"ב והמזבח ל"ב אורכ הרי אורכ המזבח והכבש ס"ד וכי מני להו אהדדי תנן הכבש והמזבח ס"צ [גס פ"ה מ"ב] והא שיתין וארבע הוי תפסין צקרקע העזרה והתס לגבי תפיסת הקרקע קא מני להו ומשנינן נמנא שראש הכבש פורח ועולה על שתי אמות של כניסת היסוד וסובב וממנא שתי אמות העליונות וצלעות בל"ב של מזבח. מדקתמי פורח על אמה של יסוד מכלל דאיכא כניסת היסוד יב^(א) לדרוס קשיא יא^(א) לרב דאמר דאורכ צמורה אמה אחת וצדרוס אמה אחת דקתמי ותו לא צצנין קאמר והכבש יג^(א) צדרוס הוא ויש תחתיו כניסת יסוד המזבח: **אימא כנגד אמה יסוד**. כנגד מקום שהכניסה ראויה להיות ולא שהיתה שם ומייהו שתי אמות וצלעות לתוך ל"ב של מזבח שהיה נכנס לתוך הפנימי יג^(א) שכנגד בליטה שהיסוד התחיל צה די' לאכול צה צדרוס אמה אחת: **מלנן**. הוא פוסם מרובע עשוי מארבע קרשים וכל אחת ארוכה ל"ב כעין אנשטר"א שעושין לכירים ורוחב הקרש אמה והוא גובהו של מלנן ממלאו יד^(א) אצנים וסיד וזפת וקוניא עד שמשווהו לגובה המלנן: **מפולמות**. לחות: **קוניא**. ניתוח יז^(א) אצר כעין שעושין ללפיו כלי חרס שקורין פולמי"ר: **וממחה**. אישפדיד"ר זלע"י. ושופך בתוך המלנן על אצנים יב^(א) ונדבקים יחד על ידי אלו וזה היסוד הראשון שניינו צו עלה אמה: **וחזור ומציא כו'**. ומושיצו על זה וממלאו מנאלת יב^(א) כניסת אמה זה א) יסוד בזלט אמה זה סובב: **וחזור ומציא כו'**. וחו סובב על זה היה כהן מדמפרש ואזיל שהמלנן השלישי שהושיצו על

יחופף עליו כל היום יב^(א) לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזכן להקב"ה שנאמר יובין כתפיו שכן מיתבי יג^(א) עולת העוף כ"ביצד היתה נעשית היה מולך את ראשה ממול עורפה ומבדיל וממצה דמה על קיר המזבח יא ואי אמרת לא היה לה יסוד באוירא בעלמא הוא דקא עביד אמר רב נחמן בר יצחק אימר כך התנו אוירא דבנימין קרקע דיהודה מאי לא הוה לה יסוד רב אמר בבבין לוי אמר בדמים רב מתרגם באחסנתיה יתבני מדבחה יב לוי מתרגם באחסנתיה יתבני מקדשא מקום מקודש לרמים תא שמע יג^(א) דהיסוד היה מהלך על פני כל הצפון ועל פני כל המערב אוכל בדרום אמה אחת ובמזרח אמה אחת מאי אוכל נמי בדמים תא שמע יג^(א) המזבח היה שלשים ושתים על שלשים ושתים הכא במאי עסקינן מן הצד ת"ש יב^(א) נמצא פורח יב^(א) אמה על יסוד ואמה על סובב אימא כנגד אמה יסוד ועל יג^(א) אמה סובב: תא שמע דתני לוי כיצד בונין את המזבח יב^(א) מביאין מלבן שהוא שלשים ושתים על שלשים ושתים וגובהו אמה ומביא חלוקי יג^(א) אבנים מפולמות בין גדולות בין קטנות ומביא סיד וקוניא וזפת וממחה ושופך וזה הוא מקום יד^(א) יסוד וחזור ומביא מלבן שהוא יד^(א) שלשים אמה על שלשים אמה וגובהו אמות ומביא חלוקי אבנים כו' יז^(א) וחזור ומביא יט^(א) מלבן שהוא כ"ה על כ"ה אמות וגובהו ג' אמות ומביא חלוקי כו' והוא מקום המערכה וחזור ומביא מלבן שהוא אמה על אמה יז^(א) ומביא חלוקי אבנים מפולמות בין גדולות בין קטנות יח^(א) ומביא זפת וקוניא וממחה ושופך וזהו קרן וכן לכל קרן וקרן וכי תימא יז^(א)

איזהו מקומן פרק חמישי וזבחים

נר.

עין משפט ונר מצוה

לז א מ"י פרק ו' מהלכות מעה"ק הלכה כ':
לא ב מ"י פ"צ מהלכות בית הבחירה הלכה י':
לב ג מ"י שם הלכה ה':
לד ד מ"י שם הלכה טו:

תורה אור השלם

1. לבנימין אמר ירדו ידועה ישבן לבטח עליו חפץ עליו כל היום ויבין בחפזו שכן:
דברים לג, יב

מוסף רש"י

חופף. כאלס המתחך מממת שאינו משיג תאוות (יחזא יב), אלס המתעטר חופף ומתחך צבדיו, לשון שפשוף, כמו מור חופף ומפספס (מגילה ב). אושפיזכן להקב"ה. שהיה הארון נתון בחלקו (שם ושם). צניות קדשי הקדשים בניו בחלקו (סוטה לז). ממול ערפה. ערפה גובה הראש, מול ערפה למטה לצד האגפים, מול הרואה את העורף: ומבדיל. צמני סומנין כדיליף כהלל שמועין (קטן סד):
גמצא פורח כו'. ומניע דלגס המונח (קטן סב):
מפולמות. לשון ליתלות (תניגה יב):

לעזר רש"י

דפרוטי"ר דגרנטו"ר.
דפרוטי"ר דגרנטי"ר.
לשפשוף לחטט.
אנשטר"א אישטר"א. מוקד, כיריים.
פולמי"ר פלומי"ר. לכסות, למשוה בעופרת.
אישפדיד"ר דישטניפד"ר. לערבב (בנחל):

ממעט הכא עולה דלא יא^(א) הוה ארבע קרנות צחטאת משום דטעונה יסוד לענין דמים העליונים ונראה לרבינו תם דלא גרסינן שירי הדס היה שופך ליסוד דשופך משמע מן הכלי מדלא תני מתמנא ליסוד דקדמני גצי חטאת העוף יב^(א) ועוד דצמתני' דלקמן פרק קדשי קדשים (דף סד:). קתמי צחטאת העוף שירי הדס ובעולת העוף לא תני משמע דלית ליה שירים והא דמרגינן לעיל שירים בכל הקרצנות היינו יב^(א) לצד מעולת העוף וכיון יב^(א) דנעשית מצוות מה לנו צמה שהדס נופל אחר כך לארך והולך לאיצוד דכל דמים נמי לאחר שנשפכו ליסוד הולכין לאיצוד אחרי כן ועוד כשמתחך כך התנו אורא ופירש צקונטרס שהיה עושה כמין בליטה צמזבח לקבל דמים היה לו להש"ס לפרש זה ונראה לר"ת דפריך ממליקה עצמה דצעי צראשו של מזבח דומיא דהקטרה כדלקמן ואי עביד ליה בלויר דיהודה אס כן יב^(א) אינה עולה לקדשי מזבח ומשני דאורא צצנימין וקדיש האויר בקדושת מזבח ואף על גב דהקטרה בלויר אי אפשר לא חייש אלא בזהא דליהוי קדושת מזבח ומייהו למאן דאמר (לקמן דף סה). אין עושין מערכה על גצי סובב נראה דמליקה נמי לא מהניא התם אף על גב דקדוש בקדושת מזבח והכא איירי למאן דאמר עושין מערכה על גצי סובב: **רב** אמר בבבין. אף על גב דלמטה לא הוי רצוע למעלה צמקום המערכה הוי רצוע וקשה קתא לישנא דמתני' יז^(א) לרב דתנן צמסכת יומא (דף יג:). דלכוועה יואלא מחלקו של יהודה ומכנסק לחלקו של צנימין וזה מזבח צנו משמע שהיה צה מצנין: **מפולמות**. יז^(א) כגון דגיס מפולמין פירק אין לריין (בי"ה סד):

וחזור ומציא מלנן של אמה על שתי אמות נמנא האמצעי בזלט מתחת העליון אמה בכל זד: **מקום המערכה**. כלומר ראש המזבח: **וחזור ומציא מלנן של אמה כו'**. ומושיצו צוית המזבח מלמעלה. קתמי מייהא מלנן התחמון של ל"ב על ל"ב אלמא יסוד בזלט צו מד' רוחותיו:

דגין